

**ДОНИШКАДАИ ДАВЛАТИИ ФАРҲАНГ ВА САНЪАТИ ТОҶИКИСТОН
БА НОМИ М. ТУРСУНЗОДА**

ФАКУЛТЕТИ КИТОБДОРӢ ВА ИТТИЛООТШИНОСӢ

КАФЕДРАИ БОЙГОНШИНОСӢ

***БАРНОМАИ КОРӢ (СИЛЛАБУС)
АЗ ФАНИИ МАНБАЪШИНОСӢ БАРОИ ДОНИШЧУӢНИ КУРСИ СЕЮМИ
ИХТИСОСИ БОЙГОНШИНОСИИ ФАКУЛТЕТИ КИТОБДОРӢ ВА
ИТТИЛООТШИНОСӢ***

Фанни таълимӣ: манбаъшиносӣ

Ихтисос: бойгоншиносӣ

**Ҳачми умумии кредитҳо ва соатҳои таълимии меҳнатталабии донишчӯ-2 кредит
(32 соат), аз ҷумла,**

Лексия – 16 соат

Машғулияти амалӣ – 8 соат

КМД -8 соат

Курс-3

Семестри шашум

Душанбе – 2019

Барномаи корӣ (силлабус) дар асоси Стандарти давлатии таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки аз тарафи Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 11.06.2005 тасдиқ карда шудааст, барои донишҷӯёни ихтисоси бойгоншинос тартиб дода шудааст.

Барномаи корӣ (силлабус) аз ҷониби номзади илмҳои таърих, дотсенти кафедраи бойгоншиносӣ Шарофуддинов Сӯҳроб Саломович мураттаб шудааст.

Барномаи корӣ (силлабус) дар ҷаласаи кафедраи бойгоншиносӣ баррасӣ ва тасдиқ шудааст.

«__» __02__ 2019, суратмаҷлиси №_5_

Мудири кафедра

Наҷотова Н.Б.

Бо қарори Шӯрои илмию методии факултети китобдорӣ ва иттилоотшиносӣ аз «____» _____ 2019, суратмаҷлиси №__ тасдиқ шудааст.

Раиси ШИМ факултети китобдорӣ
ва иттилоотшиносӣ _____

Холов Б.

Маълумот дар бораи омӯзгорон (тutorҳо)-и фанни таълимӣ:

Шарофуддинов Сӯҳроб Саломович – номзади илмҳои таърих, дотсенти кафедраи бойгоншиносии факултети китобдорӣ ва иттилоотшиносии Донишгоҳи давлатии фарҳанг ва санъати Тоҷикистон ба номи М. Турсунзода

Маълумот барои алоқа: ш. Душанбе, Донишкадаи давлатии фарҳанг ва санъати Тоҷикистон ба номи М. Турсунзода

Ҷадвали машғулиятҳои дарсӣ

Ному насаби омӯзгорон	Машғулиятҳои Аудитории:		КМРО	Суроғи омӯзгор
	Лексионӣ	Амалӣ		
Шарофуддинов С.С.	Шанбе соати 15 ⁰⁰ -16 ⁵⁰ , Биной таълимии №__, утоқи 40	Шанбе, Шанбе соати 16 ⁰⁰ -17 ⁵⁰ , Биной таълимии №__, утоқи 40		ДДФС ба номи М. Турсунзода, кафедраи Бойгоншиносӣ. Биной таълимии №__ утоқи __

МАҚСАДИ ОМУЪЗИШИ ФАН

Фанни таълимии манбаъшиносӣ дар нақшаҳои таълимии ихтисоси таърих ва архившиносии факултети таърихи Донишгоҳ мақоми фанни ҳатмиро касб карда, дар ташаккулёбии донишҷӯ ҳамчун мутахассиси баландихтисос мавқеи асосӣ (базавӣ)-ро ишғол намудааст. Ҳангоми тадрис он ҳамчун-фанни ёрирасони таърих оид ба назария ва амалияи манбаъҳои таърихӣ маълумоти пурра медиҳад ва бо ҳамин дар тайёр кардани мутахассисони варзида нақши хеле назаррасро ишғол мекунад.

Васеъ гардонидани доираи фаҳмиши донишҷӯ ҳангоми коркарди манбаъҳои таърихӣ, малакаву маҳорати тавсифи манбаъҳо, ташаккул ва инкишоф додани қобилияту маҳорати касбии донишҷӯ ҳангоми ширкат варзидан дар сӯҳбату музокираҳо, семинарҳо, конференсияҳои ба масъалаҳои гуногуни дар соҳаи манбаъшиносӣ бахшидашуда.

3. ВАЗИФАҲОИ ОМУЪЗОНИДАНИ ФАН

- омуъзиши усул ва услуби манбаъшиносӣ ҳамчун илм.
- омуъзиши масоили умумии назариявии манбаъшиносӣ
- зарурияти асосии нашри сарчашмаҳо ва адабиёти таърихӣ.
- мақсад ва вазифаҳои асосии манбаъшиносӣ дар шароити муосир:
- интихоби мавзӯ ва таснифи нашри манбаъҳои таърихи.
- интихоб ва пешниҳоди маводҳои ҳуҷҷатӣ барои нашр.
- интихоби матн манбаъҳо.
- ба тартибоварии қоидаҳои манбаъҳо.
- дастгоҳи илмӣ-маълумотдиҳӣ оид ба нашри манбаъҳо.

4. НАТИҶАҲОИ НИҶОИИ ОМУЪЗОНИДАНИ ФАН

Дар баробари аз худ намудани фанни таълимӣ донишҷӯ бояд:

- мазмуни мафҳумҳои асосии манбаъшиносӣ аз худ карда бошад;
- оид ба моҳияти масоили ташкили корҳои манбаъшиносӣ пурра сарфаҳм равад;
- мукамал гардидани дониши манбаъшиносиро оид ба сарчашмаҳо ва адабиёт, фаъолияти асосӣ дар нашри ҳуҷҷатҳо, тартиб додани рӯйхат оиди мавзӯ;
- муайнкунии нашри мавзӯро барои ин ё он соҳа аз худ карда бошад;
- дар бараи намуди манбаъҳо маълумоти кофӣ дошта бошад.

Дар асоси аз худ намудани фанни таълимӣ донишҷӯ бояд:

- мазмуни мафҳумҳои асосии манбаъшиносӣ шарҳ дода тавонад;
- воқеа ва шаклҳо, зарурияти асосии муносибати дуруст ба масоили таснифи манбаъҳоро муайян карда тавонад;
- моҳияти дарки таркиб ва мазмуни мундариҷаи нашри манбаъҳо, маҷмӯи нашри манбаъҳо ва хусусияти фарқунандаи онҳоро аз бар карда тавонад.
- услуб ва усулҳои умумии омуъзиши матн ва омодакунии онҳо барои нашрро истифода карда тавонад;
- тавассути асбобҳои муосири техникӣ нусхабардорӣ кардани манбаъҳоро истифода бурда тавонад;

Пререквизитҳо (алоқамандаии фанни таълимӣ бо фанҳои аз ҷониби донишҷӯ азхудкардашуда): фанҳои дар давраи таҳсил дар муассисаи таълимии таҳсилоти умумии миёна азхудкардаи донишҷӯ: таърих, забон, адабиёт, хатшиносӣ.

Постреквизитҳо: (алоқамандии фанни таълимӣ бо фанҳое, ки донишҷӯ онҳоро дар баробари азхудкунии фанни манбаъшиносӣ ва пас аз худ намудани он дар давоми таҳсил аз худ менамояд): Назария ва методологияи кори манбаъшиносӣ, намудҳои манбаъҳо, бойгонихои ғайридавлатӣ, осорхонашиносӣ ва китобхонашиносӣ, назария ва методологияи таърих, таърихнигорӣ ва ғайра.

5. ТАЛАБОТИ МЕЪЁРӢ НИСБАТ БА ДАРАЧАӢ АЗБАРКУНИИ ФАН, ВАЗИФАҲОӢ ДОНИШӢӢ ВА СИЁСАТИ БАҲОГУЗОРӢ.

Омӯзиши фанни «Манбаъшиносӣ» дар факултети таърихи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон ҳатмӣ буда, ба таври лексионӣ ва амалӣ таълим дода мешавад. Иҷрои бечунуҷарои меъёрҳои муқарраргардида, ки дар барномаи мазкур баррасӣ мегардад, шартӣ ҳатмӣ амалӣ гардидани чорабиниҳои дар барнома инъикос ёфта мебошанд.

Аз ин рӯ, донишҷӯ вазифадор аст:

а) дар ҳамаи машғулиятҳо фаъолона иштирок намуда, қойидаҳои муқарраргардидаи дохилидонишгоҳиро пурра риоя намояд;

б) малакаи саривақт ва ба таври мустақилона кор кардан бо мавзӯҳои дарсиро дошта бошад;

в) ҳангоми иштирок дар машғулиятҳо тамоми маводҳои дарсӣ (китоб, дафтар, қалам, хаткашак ва ғайра)-ро бо худ дошта бошад;

г) ба омӯзгор на бо ному насабаш, балки бо исми «муаллим» ё «устод» муроҷиат намояд.

д) сиёсати баҳогузорӣ ба дараҷаи азхудкунии фан аз ҷониби донишҷӯён ва тамоми самтҳои фаъолияти онҳо аз рӯи низоми ҳолдиҳӣ-рейтингӣ (НХР) амалӣ карда мешаванд.

е) меъёри баҳогузори тафриқавӣ дар низоми таҳсили кредитӣ ба донишҷӯ фаҳмонида мешавад.

ё) барои фаъолияти мусбарту манфии донишҷӯ ҳангоми таҳсил намудҳои зерини ҳолҳои ҷаримагиро ҳавасмандгардонӣ пешбинӣ карда шудааст.

Ҳангоми зоҳир намудани фаъолияти манфӣ:

а) дар дарс иштирок накардан -5 ҳол;

б) ба дарс дер омадан -5 ҳол;

в) саривақт иҷро накардани супоришҳои омӯзгор -5 ҳол;

г) гуфтугӯи беҳуда ҳангоми дарс - 5 ҳол;

д) барои ҳаракатҳои гуногуни ноҷо – 5 ҳол.

Барои зоҳир намудани фаъолияти мусбӣ:

а) рафтори намунавӣ +5 ҳол;

б) барои иштироки фаъолона дар дарс +5 ҳол;

в) пеш аз мӯҳлат тайёр намудан ва супоридани вазифаҳои аз ҷониби омӯзгор супоридашуда +5 ҳол;

г) санҷиши фосилавӣ + 5 ҳол;

Эзоҳ: Ҳолҳое, ки донишҷӯ барои иштирок дар дарс ва пеш аз мӯҳлат иҷро кардани вазифаҳои аз ҷониби устод супоридашуда ва дигар ҳолҳое, ки дар қисмати сиёсати баҳогузорӣ пешбинӣ карда шудаанд, ҳангоми санҷишҳои фосилавӣ ва ҷамъбасти ҳолҳои бадастовардаи донишҷӯ илова ё кам карда мешаванд.

Меъёри баҳои эҳтимолии (ё имконпазири) донишҷӯ:

Баҳо	Ифодаи ададии холҳо	Фоиш (%) –и ҷавобҳои дуруст	Ифодаи анъанавии баҳо
A+	4,0	95-100	Аъло
A-	3,67	90-94	
B+	3,33	85-89	Хуб
B	3,0	80-84	
B-	2,67	75-79	
C+	2,33	70-74	Каноатбахш
C	2,0	65-69	
C-	1,67	60-64	
D	1,33	55-59	
D-	1,0	50-54	
F	0	0-49	Гайриқаноатбахш

Пеш аз имтиҳон дар як нимсола донишҷӯён ду маротиба санчишҳои фосолавии 1 ва 2 (рейтингҳои 1 ва 2)-ро дар ҳафтаҳои 8-ум ва 16-ум месупоранд. Ҷадвали қабули ин санчишҳои фосолавӣ (рейтингҳо) барои ҳар як нимсола ба таври ҷудогона ба донишҷӯён дастрас мегардад. Ҳафтаҳои 17, 18 ва 19 –уми нимсолаи якум ва нимсолаи дуюм чун давраи гузаронидани сессияи имтиҳонӣ муайян карда шуда, имтиҳонҳои ҷамъбасти қабул карда мешаванд.

6. АДАБИЁТҲОИ ТАЪЛИМӢ.

1. Абӯисҳоқ ибни Надим. Ал-Феҳрист. Техрон, «Асотир», 1376х.
2. Абулсосими Поянда. Дунболаи Таърихи Табарӣ. Ҷ.16, Техрон «Асотир», 1375х.к
3. ابو على موسكويه راضى. تجارب الامم. تهيه ابو القاسم امامى. تهران 1369، ص 544
4. ابو بكر محمد ابن جعفر نرشخى . تاريخ بخارا. ترجمه محمد قباوى. تهران «چاپخانه مظاهرى»، 1363 ص. 443
5. Абубакр Наршаҳӣ. Таърихи Бухоро. -Душанбе, «Дониш», 1979. – 118 с.
6. Амиршоҳӣ Н. Давлатдорӣ тоӣикон дар асрҳои 9-14. Душанбе. Амри илм. 1999
7. Божанов Л.В. Древние авторы о Средней Азии. (Христоматия) Тошкент 1940
8. Берунӣ А. Осору-л-Боқия. Душанбе. Ирфон, 1990. – 432 с.
9. Выди и формы публикаций исторический источников.М., 1960.
10. Геродот. История в девяти книгах. Л.: «Наука», 1972. – 599 с.
11. گردیزی ابو سعید ابوالحی ابن زحاک ابن محمود. زين الاخبار با مقابله و تعليق ابوالحی حبیبی. تهران، «فرهنگ»، ۱۳۴۷ هـ.ش. ج. ۲. ص. ۹۳۴
12. Дробишев Д.З. Некоторые вопросы передача текста, массовых источников.// Исторический архив.-1960.-№6.
13. Источниковедение истории древнего Востока. М.: Наука 1984

14. Источниковедение истории древнего Греции. под.ред. Кузищина. МГУ, Москва, 1982
15. Источниковедение истории СССР, //Китоби дарсӣ барои мактабҳои олии. \Дар зери таҳрири И.Д. Ковальченко. - М., 1981.
16. Ибн ал-Салҳӣ. Форснома. Душанбе. Дониш 1983
17. Иброҳимов М. Назария, методология, манбаъшиносӣ.-Душанбе, 2017.
18. Мирхонд. «Равзату-с-Сафо..». Бо таҳияи Н. Амиршоҳӣ, Ҷ. 1. Душанбе, «ЭР-граф» -2004, Ҷ.2 -2007
19. Мирзозода Х. Адабиёти тоҷик (Аз давраи қадим то асрҳои 18). Китоби 1 - Душанбе: Маориф. 1987.
20. Муҳаммад Ҷарири Табарӣ. «Таъриху-р-Русул ва-л-мулук» Техрон, «Асотир», 1375. иборат аз 15-16 ҷилд.
21. Саидов С. Адабиёти садим. Душанбе, Ирфон. 1998
22. Страбон. (География, история и культура арийских народов в публикациях). // Ариянаме Т.1. Душанбе, «Рафи-Граф», 2006. – 483 с.
23. Тихомиров М.Н. Источниковедение истории СССР с древнейших времен до конца XI века.-М.. 1962.
24. Пронштейн А.П. Методика исторического истчниковедения.- Ростов - на - Дону, 1976.
25. Коломийцев В.Ф. Методология истории. (от источника к исследованию). -М: РОССПЭН. 2001г.
26. Пронштейн А.П. Данилевский И.Н. Вопросы теории и методики исторического исследования. - М.: "Высшая школа", 1986.
27. Фарсобин В.В. Источниковедение и его метод. -М.,: Наука, 1983.
28. Иброҳимов М. Сарчашмаи таърих ва далели таърих.
29. ابن حوقل. صورت الارض. ترجمه جعفر شعار. تهران. «انتشارات بنیاد فرهنگی ایران»، 1345، ص. 370.
30. Христоматия по истории древнего Востока. Ч.2. // под. Ред. М. Карапstopцева и др. М. 1980.
31. Пянков И.В. Осиеи миёна дар номаҳои бостон: Душанбе: Ирфон, 1991.
32. عذالدين ابن اسير. تاريخ كامل. تهران، «اساطير»، -، ۱۳۷۰ هـ.ش. ج. ۲. ص.
33. حدود العالم من المشرق الى المغرب. مرتب منچهر ستوده. تهران «کتابخانه طهوری» 1983م. ص. 252.

Нақшаи гузаронидани машғулиятҳо:						
Хафтаҳо	Миқ. соат	Номгӯи мавзӯҳои лексионӣ, семинарӣ, КМРУ ва мундариҷаи онҳо	Намуни дарс	Адабиёт	Ҳолҳо	Донишҷӯ бояд донад
Хафтаи 1		Мафҳуми сарчашмаи таърихӣ	лексия	1, 2, 3, 6, 8, 9, 10, 13, 20.	10	Мазмуни мафҳумҳои асосии манбаъшиносиро аз худ карда бошад;
	1	Сарчашмаи таърихӣ	семинар			
	1	Моҳияти омӯзиши манбаъшиносӣ	КМРУ			
Хафтаи 2	1	Мавзӯъ ва вазифаи маъхазшиносӣ	лексия	3, 6, 9, 10	10	Вазифаҳои дарёфт, баррасӣ, ахбор ва таҳлили ҳуҷҷатҳои хаттиро аз бар намояд;
	1	Вазифаи маъхазшиносӣ	семинар			
	1	Шаклҳои асосии манбаҳои таърихӣ	КМРУ			
Хафтаи 3	1	Таҳлили маъхазии хаттӣ	лексия	2, 5, 6, 9, 11, 29	10	Назария ва методологияи кор бо манбаъҳо ва омода сохтани донишҷӯён барои аз худ кардани талаботи имрӯзаи пешрафти илми таърих, манбаъшиносӣ;
	1	Маъхазии хаттӣ	семинар			
	1	Инъикоси Осиёи Миёна дар Авесто.	КМРУ			
Хафтаи 4	1	Масъулияти муҳаққиқ дар омӯзиши маъхаз	лексия	13, 15, 17, 18,	10	Маълумот доир ба истифодаи ком-

	1	Омӯзиши маъҳаз	семинар			плекси хуччатҳое, ки то имрӯз ба мо омада расидаанд;
	1	Манбаъҳои юнонӣ ва римӣ	КМД			
Хафтаи 5	1	Аз таърихи услубҳои омӯзиши сарчашмаҳои таърихӣ.	лексия	3, 5, 6, 9, 10, 11, 12, 18, 20	10	Методҳои истифодабарӣ ва кор аз болои онҳо;
	1	Услубҳои омӯзиши сарчашмаҳои таърихӣ.	семинар			
	1	Сафарномаҳо ва солномаҳои ҷиной	КМРУ			
Хафтаи 6	1	Аз таърихи омӯзиши сарчашмаҳои таърихӣ	лексия	3, 10, 13, 15, 17, 19	10	Мафҳуми методологияи таърихӣ ва методологияи манбаъшиносӣ;
	1	Омӯзиши сарчашмаҳои таърихӣ	семинар			
	1	Тавсифи манбаъҳои арманӣ ва суриёнӣ	КМРУ			
Хафтаи 7	1	Маъҳазҳои бостоншиносӣ дар Тоҷикистон	лексия	5, 6, 10, 13, 15, 16, 18, 19, 20	10	Воқеа ва шаклҳо, зарурияти асосии муносибати дуруст ба масоили таснифи нашри хуччатҳоро муайян карда тавонад;
	1	Маъҳазҳои бостоншиносӣ	семинар			
	1	Омӯзиши таърихи асрҳои III-VIII-и тоҷик	КМРУ			
		.				
Хафтаи 8	1	Маъҳазҳои асрҳои IX-X	лексия	3, 4, 5, 10, 16, 19, 20	10	Моҳияти дарки таркиб ва мазмуни мундариҷаи нашри хуччатҳо, маҷмӯи нашри хуччатҳо ва хусусияти фарқунандаи онҳоро аз бар карда тавонад;
	1	Манбаъҳои асрҳои IX-X	семинар			
	1	Тавсифи сарчашмаҳои асрҳои IX-X	КМРУ			
Хафтаи 9	1	Маъҳазҳои асри XIII	Лексия	10, 12, 18, 19, 20	10	Муайян кардани манбаъи таърихӣ;

	1	Инъикоси Осиёи Миёна дар сарчашмаҳои таърихии асри XIII	Семинар			
	1	Тавсифи манбаҳои чуғрофӣ-таърихӣ.	КМРУ			
Хафтаи 10	1	Маъхазҳои асри XIV-XV	лексия	13, 5, 12, 18, 19, 20	10	Услуб ва усулҳои умумии омӯзиши матн ва омодакунии онҳо барои нашро истифода карда тавонад;
	1	Маълумоти мухтасар оид ба сарчашмаҳои таърихии асри XV	семинар			
	1	Тавсифи манбаҳои таърихӣ	КМРУ			
Хафтаи 11	1	Маъхазҳои асри XVI	лексия	3, 14, 15, 17, 12	10	Муайнкунии наشري мавзӯро барои ин ё он соҳа аз худ карда бошад;
	1	Асарҳои таърихии асри XVI	семинар			
	1	Шарҳи манбаҳои ин давра	КМРУ			
		.				
Хафтаи 12	1	Маъхазҳои асри XVII – нимаи аввали асри XVIII	лексия	3, 5, 9, 10, 13	10	Оид ба моҳияти масоили манбаъшиносӣ пурра сарфаҳм равад;
	1	Сарчашмаҳои таърихии асрҳои XVII-XVIII	семинар			
	1	Шарҳу тавеҳи манбаъҳои асри XVII-XVIII	КМРУ			
Хафтаи 13	1	Асарҳои матлаб-ут толибин, мухит-ут-таворих, таърихи Муқимхонӣ	лексия	1, 2, 5, 14, 16	10	Мазмуни мафҳумҳои асосии манбаъшиносиро аз худ карда бошад;
	1	Моҳияти таърихии асарҳои ин давра	семинар			
	1	Асарҳои таърихии асрҳои XVII-XVII	КМРУ			
	1					
Хафтаи 14	1	Маъхазҳои нимаи дуюми асри XVIII- ибтидои асри XX	лексия	2, 4, 6, 13, 20	10	Вазифаҳои дарёфт, баррасӣ, ахбор ва таҳлили ҳуҷҷатҳои хаттиро аз барномайд;
	1	Сарчашмаҳои таърихии асри XVIII-XX	семинар			

	1	Асарҳои таърихии ин давра	КМРУ			
			КМД			
Хафтаи 15	1	Асарҳои таърихии Аҳмади Дониш	лексия	3, 4, 5, 13, 11, 30	10	Назария ва методологияи кор бо манбаъҳо ва омода сохтани донишҷӯён барои аз худ кардани талаботи имрӯзаи пешрафти илми таърих, манбаъ-шиносӣ;
	1	“Рисола дар назми тамаддун ва таовун”	семинар			
	1	“Рисола ё мухтасаре аз таърихи салтанати хонадони манғития” ва “Наводир-ул вақоеъ”	КМРУ			
Хафтаи 16	1	Асарҳои таърихии муаррихони асрҳои XVII-XX-и рус ҳамчун манбаъ	лексия	6, 8, 19, 20, 15, 30	10	Маълумот доир ба истифодаи комплекси ҳуҷҷат-ҳое, ки то имрӯз ба мо омада расидаанд;
	1	Аидаҳои таърихӣ ва асарҳои таърихии В.Н. Татишев, М.В. Ломоносов ҳамчун манбаъ	семинар			
	1	Таълифотҳои таърихии С.М. Солаев ва муаррихони баъди ҳамчун манбаъ	КМРУ			
Имтиҳони ниҳой						

Силлабус – Sillabus (Барномаи васеи корӣ) дар ҷаласаи кафедраи бойгоншиносӣ муҳокима гардида, маъқул дониста шудааст.

ҲАҲТА	ЛЕКСИЯ (иштирок конспект, иштироки фаъолона)	КМРУ (дарси амалӣ, иштироки фаъолона)	КМД ЭССЕ (маъруза реферат, эссе, колоквиум ва ғайра)	Талаботи устод оид ба дарс (сару либос чузвдон ва ғайра)	ҲАМАҒӢ
1	3,5	3	3	3	12,50
2	3,5	3	3	3	12,50
3	3,5	3	3	3	12,50
4	3,5	3	3	3	12,50
5	3,5	3	3	3	12,50
6	3,5	3	3	3	12,50
7	3,5	3	3	3	12,50
8	3,5	3	3	3	12,50
Рейтинги 1	28	24	24	24	100